

A close-up photograph of a lit candle. The candle is in a clear glass holder, and the flame is bright yellow and orange. The word "VOSKI" is written in large, white, sans-serif capital letters across the middle of the image, partially obscuring the candle. The background is dark, making the candle and the text stand out.

# VOSKI

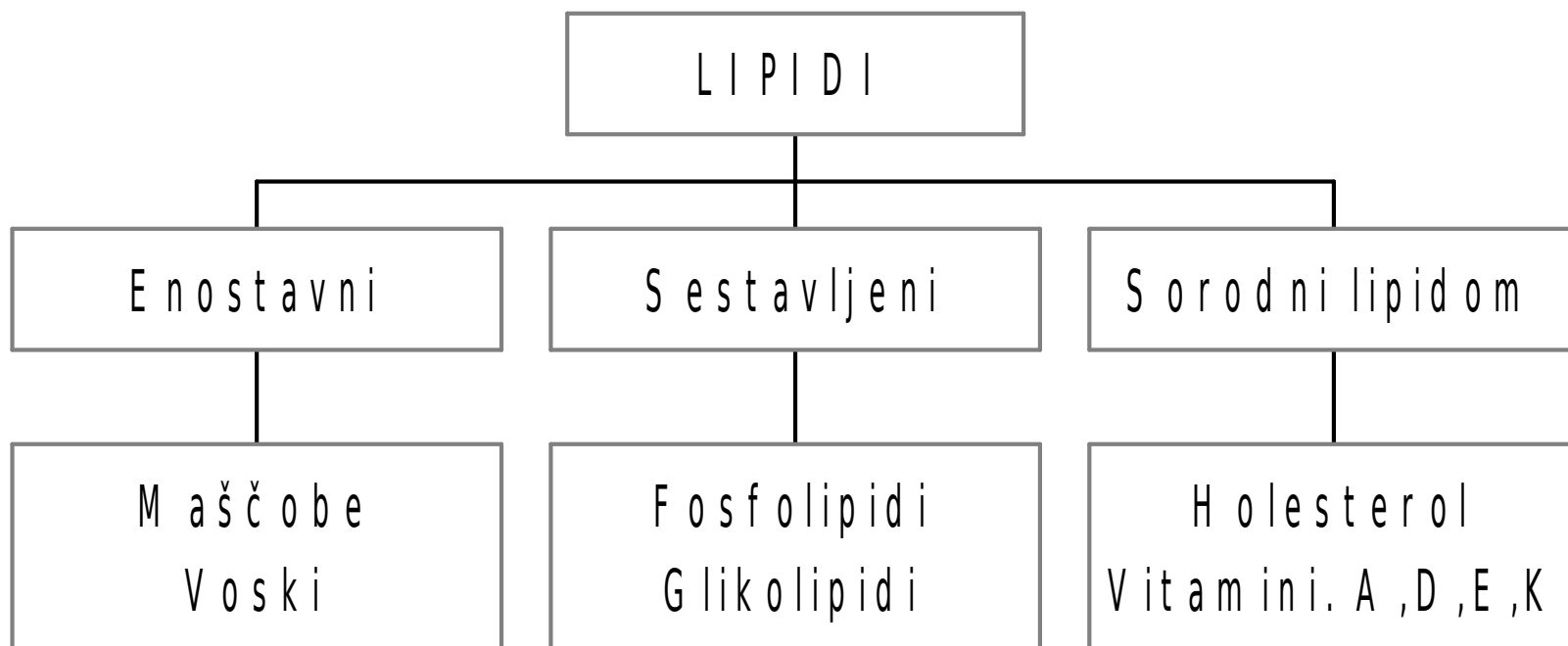
Vosek je uporaben v vsakdanjem življenju, najbolj prepoznaven je po svečah. Vosek lahko oblikujemo, zato nastanejo sveče različnih oblik.



Voski so sestavljeni iz višjih alkoholov in višjih maščobnih kislin kot maščobe. Zaradi tega imajo voski višje tališče kot maščobe. Zaradi nizkega tališča lahko voske tudi oblikujemo.



Voski spadajo v skupino lipidov in so sorodni maščobam. Imajo enostavno zgradbo.



Voski so rastlinski, živalski, mineralni in sintetični. Uporabljajo se za različne panoge.

-Rastlinski:

-Brazilski vosek je umazano rumeno-zelen katerega izločajo nekatere

palme, ki rastejo v Braziliji.

Je krhek in daje lep sijaj.

Uporabljajo ga za loščila in izdelovanje sveč.



-Živalski vosek:

-Čebelji vosek izločajo čebele v obliki tankih prosojnih ploščic ter iz njih delajo satovje.

Vosek dobimo če izmijemo prazno satovje in ga stalimo. Tak vosek imenujemo rumeni.

Na mrazu postane krhek, če pa ga segrejemo

se da oblikovat. Iz njega izdelujemo sveče, kreme, čevljarški vosek, voskanje sukanca.



## -Mineralni vosek

-Montan vosek pridobivajo iz posebne vrste premoga, največ ga je na Češkem.

Zdrobljenega spirajo z bencinom ali podobnimi snovmi in nato to snov izparijo. Uporaben kot dodatek ostalim voskom.



Uporabljajo ga za izolacijo kablov, izdelovanje gramofonskih plošč itd.

-Sintetični vosek:

-Sintetični vosek je narejen iz montan voska

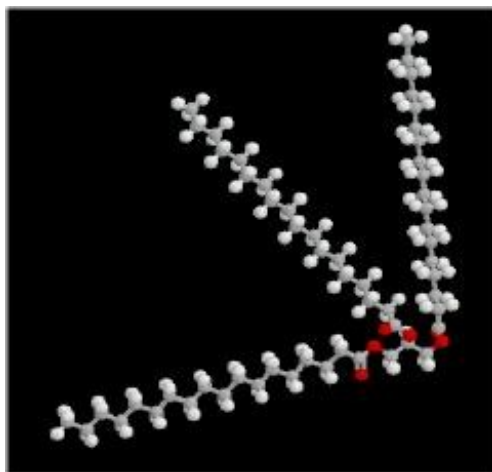
Na ta način lahko izdelujejo voske, ki so  
boljši od naravnih voskov. Zelo cenjeni so iz

Nemčije, izdelovati pa jih bodo začeli tudi v  
Zagrebu.



# IZDELAVA SVEČ

Izdelujejo jih iz parafina, voskov, stearina ali loja. Izdelujejo jih na dva načina in sicer z namakanjem stena v raztaljeno snov ali pa z vlivanjem v modele. Svečo nato stružijo in gladijo, dokler ne dobi končne oblike. Pri nas večinoma izdelujejo sveče iz parafina in stearin. Parafinske sveče so



STEARIN



PARAFIN

boljše, saj so mehkejše in se lažje talijo.

# UPORABA V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU

Vosek se najpogosteje uporablja za izdelavo:

- Sveč
- Loščil
- V kozmetiki
- Izdelava gramofonskih plošč
- Izolacija kablov
- Za mažo smučk, strojev itd.
- Za zaščitne premaze
- Tiskarske barve
- Umetne smole



# VOSKOM PODOBNE SNOVI

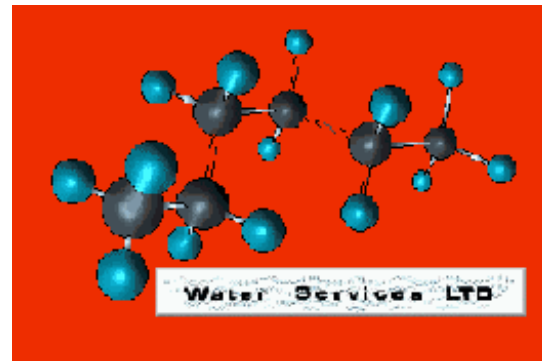
Snovi po zgradbi podobne voskom, uporabljajo se kot nadomestni voski:

- Parafin: zmes alifatskih nasičenih ogljikovodikov pridobivajo ga iz ostankov pri pridelavi nafte. Uporabljajo ga za impregniranje tkanin, sveče, kreme, loščila itd.

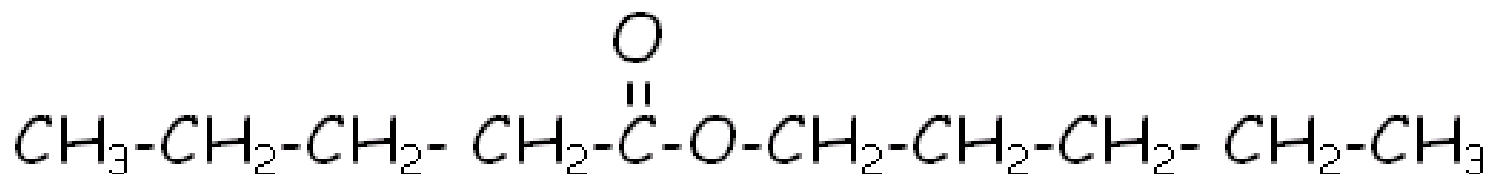
- Stearin

- Cerezin

- Ozokerit



Voski imajo lahko estersko ali etersko zgradbo. Imajo dolgo verigo, najmanj 10 C atomov, ki je sestavljena iz ogljika, vodika in kisika.



ESTERSKA VEZ



ETERSKA VEZ

# LASTNOSTI

- trši od maščob
- manj mastni od maščob
- topijo se v večini organskih topil
- niso topni v vodi
- pri 20 stopinj Celzija postanejo gnetljivi, trdni, lomljivi, kristalni, motni.
- tekoči postanejo pri 40°C

## VIRI

- KORNHAUSER, A. Organska kemija-učbenik. Ljubljana: DZS, 1996.
- Moja prva kemija 2. 1. izd. Ljubljana: Modrijan, 2005.
- Veliki splošni leksikon-osma knjiga. 1. izd. Ljubljana: DZS, 1998.
- Dijaški-snov, slovenščina.(12.4.2000). Ljubljana. 21.3.2006. <http://www.dijaski.net/?stran=slo&sub=snov-slov>